

TERAZİDE AĞIR BASAN GÜNAH: KUL HAKKI

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ (Bakara Suresi, 281)

Muhterem Kardeşlerim;

Hak deyince zihninizde oluşan nedir? Diye sorduğumuzda aşağı yukarı hepimiz aynı şeyleri söyleriz: Doğuştan veya sonradan kazandığımız, bize veya başkasına ait olup dokunulmaz kabul edilen her şeydir.

İslâm dininde çok özel bir yeri olan “hak” kavramı geniş anlamı ile “Bir sözü, bir işi, yerinde zamanında ve gerektiği kadar söylemek veya yapmaktır” diye ifade edilmiştir. Özel anlamıyla ise, “Hak, hukukun koruduğu menfaattir” şeklinde tarif edilir.

İslâmî kaynaklarda, insanların gereğini yerine getirmekle yükümlü oldukları haklar “Allah’ın hakları” (Hukûkullah) ve “kulların hakları” (hukûk-ı ibâd) şeklinde başlıca iki kısma ayrılmıştır. Hukûkullah’a riayet “Allah’ın emrine saygı” olarak tanımlanmakta ve O’nun varlığına ve birliğine iman edip hükümlerine uygun şekilde yaşamakla gerçekleşeceği bildirilmektedir. Hukûk-u ibâda (Kul hakkına) riayet ise “Allah’ın yarattıklarına şefkat, insanların canları, bedenleri, ırz ve namusları, manevi şahsiyetleri, makam ve mevkileri, dinî inanç ve yaşayışları gibi konulardaki kişilik haklarıyla mallarına ve aile fertlerine ilişkin haklarından oluşmaktadır. Saydıklarımıza yönelik olarak yapılan kötülükler, verilen zararlar kul haklarına tecavüz sayılmaktadır. Belli bir kişiye verilen zararlar yanında zimmet, irtikâp, karaborsacılık, fitne, idarî baskı ve zulüm gibi genelin maddî ve manevi haklarına ve menfaatlerine, huzur, güvenlik ve refahına zarar verme sonucunu doğuran her türlü faaliyet de çeşitli ayet ve hadislerle kul hakkına tecavüz sayılıp yasaklanmıştır.

Bir başka ifadeyle; Kul haklarını iki açıdan değerlendirirsek, biri; insanların sahip olduğu maddî ve manevi haklara tecavüz etmek, zarar vermek; diğeri dinî, ahlâkî ve hukukî hükümlerin onlara verilmesini gerekli kıldığı şeyleri vermemek şeklinde özetlemek mümkündür. (TDV İslam Ansiklopedisi “Kul Hakkı” maddesinden kısaltma)

Muhterem kardeşlerim;

İnsanoğlunun en büyük zaafılarından birisi de kendi nefsanî arzularına göre kural tanımadan yaşama temayülüdür. Yaptıklarına niye yaptın diye kimse sormasın. Kimseye hesap vermesin! Başkalarını rahatsız etme endişesi taşımayan, yaptıklarının başkalarını inciteceğini düşünmeyen kimse kolaylıkla kul hakkına giriyor da farkına bile varamıyor. Bu anlayıştaki kişilerin veya toplumların varlığını devam ettirmesi mümkün değildir.

Günümüzde toplumun yaşadığı her türlü problem incelendiğinde, temelde dinimizde büyük bir öneme haiz olan kul hakkının ihlallerinin yer aldığı görülmektedir. Hayatın her sahasında kul hakkı ihlallerinin çok büyük boyutlarda yaşandığı bir dönemden geçilmektedir.

Maalesef ifade etmek gerekir ki, kul hakkı meselesi son derece ehemmiyetli olmasına rağmen günümüzde en az riayet edilen bir husus hâline gelmiş durumda... Aslında kul hakkı deyince ödümüz kopmalıydı muhterem kardeşlerim!

Mensubu olduğumuz İslam, insanların Allah’la, birbirleriyle, diğer canlı ve cansız varlıklarla ve eşyayla olan ilişkisini “adalet ve hak” üzere kuran bir dindir..

Çokça duymuş olabileceğiniz bir Hadis-i Şerif’te şöyle buyrulur;

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَتَدْرُونَ مَنْ الْمُفْلِسُ ؟ الْمُفْلِسُ فِينَا مَنْ لَا دِرْهَمَ لَهُ وَلَا مَتَاعَ إِنَّ الْمُفْلِسَ مِنْ أُمَّتِي مَنْ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصَلَاةٍ وَصِيَامٍ وَزَكَاةٍ ، وَيَأْتِي وَقَدْ شَتَمَ هَذَا ، وَقَذَفَ هَذَا وَأَكَلَ مَالَ هَذَا ، وَسَفَكَ دَمَ هَذَا ، وَضَرَبَ هَذَا ، فَيُعْطَى هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ ، وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ ، فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يَقْضِيَ مَا عَلَيْهِ ، أُخِذَ مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطُرِحَتْ عَلَيْهِ ، ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ

Ebu Hureyre (ra) anlatıyor;

Rasulullah (sav) bir gün ashabına “Müflis (iflas etmiş) kime denir diye sordu. Sahabe: parasını ve malını kaybetmiş kimsedir dediler. Sevgili Peygamberimiz gerçek müflis kıyamette Allah’ın huzuruna namazıyla, orucuyla, zekâtıyla ve tüm hayır hasenatıyla gelmesine rağmen, sövdüğü, iftira ettiği, mallarını gasp ettiği, hakkını yediği kişilere hakkını ödemek için sevaplarının verildiği, hatta sevapların yetmemesi sebebiyle hak sahibinin günahlarını yüklediği kişi gerçek müflistir. Dedi. (Müslim, Birr,59, 60; Tirmizi, Kıyame, 2).

Namaz kıl, oruç tut, zekât ver. Yap yap yap sonra da önemsemediğin hatta sevmediğin insanlara ver onları. Daha da ilerisi borçlarını üstlen. “Yağmurlu havada bir damla su vermem” diyeceğin kişilere ibadetlerini hediye et. Sevaba ihtiyacın yokmuş gibi dağıt. Ne kadar da cömert insanlar bu kul hakkı yiyenler!

Hiç tanımadığınız birisi size “cebindeki paranın tamamını bana vereceksin, hatta benim borçlarımı üstleneceksin dese – ben niye paramı sana veriyorum niye senin borçlarını üstleniyorum- demez misiniz? Yukarıdaki hadis işte kıyamet günü hak sahibinin hakkının teslimi konusunda bu örneğe benzemektedir. Hakkını yediğiniz kişiye sevaplarınızı verecek, hatta günahlarını da üstleneceksiniz.

“Ebu Hureyre (r.a) anlatıyor: "Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki;

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله من كانت عنده مظلمة لأخيه من عرضه أو شيء منه فليتحلله منه اليوم من قبل أن يكون دينار و درهم، إن كان له عمل صالح أخذ منه بقدر مظلمته، وإن لم تكن له حسنات أخذ من سيئات صاحبه فحمل عليه

"Kimin üzerinde kardeşine karşı ırz veya başka bir şey sebebiyle hak varsa, (Bir kimsenin diğer bir kimsenin haysiyetine yahut malına tecavüzden dolayı üzerinde bir hak bulunursa,) dinar ve dirhem bulunmadığı (altın ve gümüşün geçmediği, paranın işe yaramadığı) hesap günü gelmeden helalleşsin. Aksi takdirde o gün,- salih bir ameli varsa, o zulmü nisbetinde (yaptığı haksızlık ölçüsünde)- kendinden alınır. Eğer hasenatı (iyiliği) yoksa hak sahibinin günahından alınıp haksızlık eden kimseye yüklenir". (Buhârî, Mezalim 10, Rikak 48; Tirmizî, Kıyamet 2) buyurmaktadır.

Bu hadislerden anladığımız şey şudur: kul hakkı yiyen başkası için çalışan insandır. Bu tür insanlar için “dünya zengini, ahiret yoksulu” desek abartmış olur muyuz?

Hâlbuki Rabbimiz bizi dehşetli bir gün hakkında uyarıyor;

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ

Hiç kimsenin başkasına fayda veremeyeceği, şefaatin kabul edilmeyeceği, fidye alınmayacağı ve yardım yapılmayacağı bir günden sakınınız. (Bakara Suresi, 48)

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Öyle bir günden sakının ki, o gün hepiniz Allah'a döndürölüp götürüleceksiniz. Sonra herkese kazandığı amellerin karşılığı verilecek ve onlara asla haksızlık yapılmayacaktır. (Bakara Suresi, 281)

Bu okuduğumuz ayetler bizi titretmeli, derin düşüncelere sevk etmeli!

Altın, gümüş, para sadece dünyada işe yarıyor. Ahirette sadece yaptıklarımız işe yarayacak.

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

Zerre miktarı hayır ve iyilik yapan onun mükâfatını, zerre miktarı şer ve kötülük yapan da onun cezasını görür. (Zilzâl Suresi 7-8)

Mutlak adâlet, Allah Teâlâ'nın adâleti olup, hesap gününde tecelli edecektir. Bilinmesi gereken değişmez ve şaşmaz hakikat budur.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «لَتَوْدَنَّ الْحَقُوقُ إِلَى أَهْلِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، حَتَّى يُقَادَ لِلشَّاةِ الْجُلْحَاءِ مِنَ الشَّاةِ الْقَرَنَاءِ

Ebu Hureyre (r.a) den rivayet olunduğuna göre "Kıyamet gününde hakları mutlaka sahiplerine vereceksiniz. Hatta boynuzsuz koyun için boynuzlu koyundan kısas (hakkı) alınacaktır." (Müslim, Birr 60, Tirmizî, Kıyâmet 2) Buyuruyor peygamber efendimiz..

Hadiste geçen “boynuzsuz koyunun boynuzlu koyundan hakkını alacağını” ifade etmesi çok manidardır. Bu hadis gerçekte bu durumun olabileceğini anlattığı gibi mecazi manada, kıyamette tüm hakların sahibine iade edileceği anlatılarak kul hakkının ne kadar önemli olduğu vurgulanmaktadır.

Muhterem Kardeşlerim;

Kur'an ve Sünnet-i Seniyye'ye baktığımızda insanların amel defterlerinde 4 türlü dosyanın kayıt edilmekte olduğunu görüyoruz;

- 1) Sevap dosyası. Yapılan iyilikleri kaydeden dosya. (Rabbim doldurmayı nasib etsin inşallah)
- 2) Küfür ve şirk gibi tövbe edilmeden asla affedilmeyen günahların kaydedildiği dosya! (Allah Muhafaza)

3) Kûfür ve Şirk dışında Allah’a karşı işlenmiş günahlar ki bunlar AFFEDİLEBİLİR. Affedilebilir diyorum çünkü Allah dilerse affedeceğini dilerse de affetmeyeceğini bildiriyor. Biz bilemeyiz. Rabbimizin merhametini umuyor azabından da yine ona sığınıyoruz.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا

Şüphesiz Allah, kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz. Bunun dışında kalan (günah)ları ise dilediği kimseler için bağışlar. Allah'a şirk koşan kimse, şüphesiz büyük bir günah işleyerek iftira etmiş olur. (Nisa Suresi, 48)

Bu ayet-i kerime yukarıdaki 2 ve 3. Maddeleri açıklamaktadır.

4)Allah’ın kullarına karşı işlenmiş günahlar vardır ki hak sahipleri haklarını almadıkça hesap tamamlanmaz.

Hak dosyalarımız her geçen gün artıyor. Eskiden hak üzerinden ilişkiler belki azdı. Ama bugün hastaneden trafiğe kadar birçok konuda kul hakkı sorununuz var. Mesela, dedelerimiz yaşadıkları köylerden şehirlere hayatlarında belki birkaç kez gittiler. Şehirdeki insanlarla ilişkileri yoktu. Sadece yaşadıkları köylüleri ile kul hakkı ilişkisi oluşuyordu. Cenazesinde köylülerin, komşuların haklarını helal etmesi belki de yeterli gelmekteydi. Ya bizim öyle mi? Hayat boyu köyde, farklı farklı şehirlerde hatta dünyanın farklı ülkelerinde pek çok insanla kul hakkı ilişkimiz oluşuyor. Yani bizim, atalarımıza göre helalleşmemiz gereken insan sayısı çok daha fazla. Hayat genişledikçe kul hakkı alanları da genişliyor. Bugün vefat etsek cenazemize katılanlar kul hakkı ilişkimiz olan insanların yüzde kaçına karşılık gelir? Ne dersiniz?

Helalleşme konusu kul hakkı meselesinin olmazsa olmazlarından birisidir. Biz helalleşmeyi hep uzaktaki insanlar üzerinden değerlendiririz. Eşimiz, çocuğumuz, anne-babamız, komşularımız, köylülerimiz öncelikle ve belli aralıklarla helalleşmemiz gereken insanlardır. Maalesef helalleşmeyi musalla taşına bırakıyoruz. Belirli aralıklarla helalleşme kültürümüz olmalı!

Şöyle bir düşünelim;

Eşinizle en son ne zaman helalleştiniz? Hayatınızın üçte ikisini berber geçirdiğiniz insanla kalın bir kul hakkı dosyanız oluşuyor biliyorsunuz değil mi? Hiç gönlünü kırmadınız mı? Hiç incitmediniz demek ki! Eşinize hiç şiddet göstermediniz, sert bir söz bile söylemediniz öyle mi! Demek ki helallik garanti. Yani sizi ahirette utandırmayacağından eminsiniz yani! Yok, yok... Siz en iyisi bugünden tezi yok eşinizle helalleşin, konuyu musalla taşına veya ahirete bırakmayın!

Çocuklarınızla en son ne zaman helalleştiniz? “Ben mi onunla helalleşeceğim, o gelsin benimle helalleşsin” mi diyorsunuz? Onların sizin üzerinizdeki haklarını tam olarak biliyor ve uyguluyorsunuz demek ki. Onları Müslüman olarak, vatanına ve milletine hayırlı bir evlat olarak yetiştirme konusunda gerekli ilgiyi gösterdiniz mi? Kıyamette elleri bu sebeple yakanızda olmayacaksa ne âlâ!

Anne babanızla en son ne zaman helalleştiniz? Onlara öfff bile demediniz, incitmediniz, bir dediklerini iki etmediniz demek! Onları kimsesizliğe terk etmediyseniz ne âlâ.

Komşularınızla helalleşir misiniz? Komşuluk hukukunu sonuna kadar yerine getirdiniz, sizden hiç rahatsız olmadıysa ne âlâ.

Köylülerinizle helalleşir misiniz? Hiç mi hakları sizin üzerinize geçmedi. Camide, tarlada, bağda, bayırda, kahvede, kul hakkına sebebiyet vermediyseniz ne âlâ. Mesela sıradan bir muhtarlık seçiminde birbirinize hoş olmayan sözler söylemediniz yani! Ne kadar güzel.

Malınızla helalleşir misiniz? Malınızın içindeki fakirin hakkını vermekte ihmaliniz olmadıysa, kıyamette sırtınızda bir yük olmayacağından eminseniz ne âlâ.

Her yönüyle bize örnek olan, yaşayan Kur'an Hz. Peygamber (s.a.v.) hayatının son günlerinde hastalığı esnasında mescitte minbere çıkarak "Ey insanlar! Belki yakında aranızdan ayrılacağım. Allah'ın huzuruna kul hakkı ile gitmekten daha ağır bir şey yoktur. Kimin bende bir alacağı varsa işte malım gelsin alsın. Kime yanlışlıkla veya kasten vurmuşsam işte sırtım gelsin vursun. Bu konuda asla çekinmeyin. Şunu bilin ki, içinde bana en sevimli olan bende olan hakkını alan veya bana hakkını helal eden kişidir" buyurdu. [İbn Sa'd, Tabakât, II, 255.]

Hz peygamber: "işte sırtım, hakkı olan gelsin vursun" diyor. Günahsızlığı Allah'ın kefilliğinde olan peygamber ahirete kul hakkı ile gitmeme duyarlılığı gösteriyor ve öğretiyor.

Allah Rasulü, önüne borçlu, yani üzerinde kul hakkı bulunan bir cenaze getirildiğinde onun namazını kıldırılmaz, ancak borcu ödendiği takdirde imamete geçerdi.

Ebû Katâde -radiyallâhu anh- anlatıyor: Rasûlullâh -sallâllâhu aleyhi ve sellem-'e, namazını kıldırırvermesi için bir adam(ın cenâzesi) getirildi. Ancak -sallâllâhu aleyhi ve sellem-Efendimiz:

-Onun üzerinde borç var, arkadaşınızın namazını siz kılın!" buyurdu. Ben: -(Borç) benim üzerime olsun, ey Allah'ın Resülü" dedim. -Sadâkatle mi ?" dedi. -Sadâkatle!" dedim. Bunun üzerine cenazenin namazını kıldı. (Tirmizi, Cenâiz, 69; Nesâi, Cenâiz, 67)

Allah Rasulü cenaze namazlarında ölenin borcu olup olmadığını sorardı. Varsa borcun mirastan ödenmesini talep ederdi. Bugün cenazelerdeki helalleşme geleneği, asr-ı saadetten gelmektedir. Ancak günümüzde maalesef yalnızca şekil olarak yapılıyor. Bugün katıldığımız pek çok cenaze namazında vefat edeni tanımıyoruz bile.

Aziz kardeşlerim;

Kul hakkı yemenin aslında bir şey getirmediğini, ama kazancımızdan bereketi, ailemizden sağlık ve huzuru götürdüğünü bilmemiz gerekiyor.

Behlül Dâna Harun Reşit ten vazife istiyor. O da çarşı pazar denetimi veriyor. Behlül fırına gidiyor, ekmekleri tartıyor, hep eksik gramajlı. Fırıncıya "hayatından memnun musun, geçinebiliyor musun, evde çocukluğunun ağız tadı nasıl? Diye soruyor. Aldığı cevap hep olumsuz.

Başka bir fırına gidiyor, ekmekler hep olması gereken gramajda. Aynı soruları o fırıncıya da yöneltiyor. Aldığı cevap hep olumlu.

Behlül Dâna Harun Reşit'e dönüyor, "bana başka görev ver" diyor. Harun Reşit "daha yeni bu görevi verdim ne çabuk bıktın vaz geçtin diyor. Behlül; "vaz geçme değil, çarşı pazarın ağası zaten varmış, benden önce ekmekleri tartmış buna göre herkes hesabını zaten ödemiş bana ihtiyaç kalmamış" diyor.

Ecdadımızın kul hakkı duyarlılığına bir örnek verelim. Bugünkü anlaşılır dille ifade edilişi şöyle;

Sorar Kanuni Sultan Süleyman:
Meyve ağaçlarını sarınca karınca
Günah var mı karıncayı kırıncı?

Hocası Ebussuud Efendi cevap verir:
Yarın Hakk'ın divanına varınca
Süleyman'dan hakkın alır karınca.

Karıncanın hakkını alacağı günden sakınanlardan olmak dileğiyle!

Bir diğer dokunaklı, kalplerimize işlemesi gereken örnek;

Çanakkale Savaşı'nın en kanlı günlerinde "Kocadere" köyünde büyük bir seyyar hastane kuruluyor. Her an yaralı geliyor. Ağır yaralılardan biri, sargı yerinde dolaşan yüzbaşının ellerine sarılıyor: "ölme ihtimalim çok fazla... Ben bir pusula yazdım... Arkadaşıma ulaştırın..."

"Arkadaşın kim, pusulayı kime ulaştıracaksın?" diye soruyor yüzbaşı.

Yaralı derin bir nefes alıp, defalarca yutkunuyor:

"Köylüm Lapsekili İbrahim Onbaşı'dan bir meci diye (para birimi, akçe) borç aldıldım.. Ondan sonra kendisini göremedim. Belki ölürem.. Ölüsem söyleyin, hakkını helal etsin.

"Merak etme evladım" diyor yüzbaşı, yaralı askerin saçlarını okşayarak. "hiç merak etme, hallederim." Yaralı, matlaşmaya başlayan gözlerini kapatıyor. Son sözü şu oluyor: "Onbaşıya söyleyin.. Hakkını helal etsin." Gerisini Yüzbaşı Halil Bey anlatıyor:

Aradan fazla zaman geçmedi: Bir gün bana şehitlerin üzerinden çıkan eşyaları, künyeleri, mektupları, notları getirdiler.

Notlardan birine bakar bakmaz kanım dondu. Gözlerimden yaş boşaldı. Lapsekili İbrahim Onbaşı'nın notuydu kanına bulanmış. Şöyle yazıyordu:

Ben Lapseki'nin Beybaşı Köyü'nden Onbaşı İbrahim. Arkadaşım Halil'e bir meci diye borç verdim. Kendisi beni göremedi. Biraz sonra taarruza kalkacağız. Belki ben de sağ dönemem. Arkadaşıma söyleyin hakkımı helal ettim.

Şehitlik safhasında helallik arayan Osmanlı askerleri... Çünkü onlar biliyordu ki, "Kul hakkı şehitlerden bile af edilmez"

Resûlullah bir hadîs-i şerîflerinde şöyle buyurmuşlardır:

عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «يَغْفِرُ اللهُ لِلشَّهِيدِ كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا الدَّيْنَ». وفي رواية له: «الْقَتْلُ فِي سَبِيلِ اللهِ يُكَفِّرُ كُلَّ شَيْءٍ إِلَّا الدَّيْنَ

"Şehidin, kul hakkı (borçları) dışındaki bütün günahlarını Allah-u Teâlâ mağfiret eder." (Müslim, İmâre, 119)

Muhterem Müslümanlar;

Kıyamet gününün bir ismi de KARŞILAŞMA günüdür.

رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ

“(O, ihlâslı kullarının) dereceleri(ni) hakkıyla yükseltendir, Arşın sâhibidir. Karşılaşma günü ile korkutmak için, kendi emrinden olan rûhu (vahyi), kullarından dilediği kimseye ilka eder (indirir).” (Mü'min Sûresi, 15)

Dünyada alacak ve verecek ilişkiniz mi vardı? Vermedi mi? Ahirette karşılaşacaksınız.

Birileriyle davalı ve davacı konumunda mıydınız? Mahkeme adaletle sonuçlanmadı mı? Ahirette karşılaşacaksınız.

Hırsız ve mal sahibi ilişkin mi oldu? Sorun çözülmedi mi? Ahirette karşılaşacaksınız.

Aldatan veya aldatılan konumunda mıydınız? Ahirette karşılaşacaksınız.

Amir veya memur konumunda mıydınız? Hak veya adalet çerçevesinde iş yapmadınız mı? Ahirette karşılaşacaksınız.

Sahte mal mı sattınız veya bilmeden onu alan kişi mi oldunuz, dünyada hakkınızı mı yediler? Ahirette karşılaşacaksınız.

Hâkim veya mahkûm konumunda mısınız? Adaletle hüküm verilmedi mi? Ahirette karşılaşacaksınız.

Katil veya maktul konumunda mısınız? Seni, canından çok sevdiğin yakınını öldüren kişi bulunamadı veya hak ettiği cezayı çekmedi mi? Ahirette karşılaşacaksınız.

Torpil yapan veya hakkı gasp edilen konumunda mısınız? Ahirette karşılaşacaksınız.

Kısacası bizimle en ufak ilgisi olan herkes ile karşılaşacağız.

Kaçmak yok, kaçacak yer de yok! Zor güne hazırlık için karşılaşacağımız kişi sayısını azaltabiliriz.

Bizde hakkı kalan ve olan kişilerle bu dünyada karşılaşmak en iyisi! O güne bırakmayalım.

(Şanlıurfa Dini İhtisas Merkezi Eğitim Görevlisi Murat Padak'ın sosyal medya paylaşımından alınmıştır.)

وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا

Kur'an bizden (Haşr sûresi 10. Ayet) “Kalbimizde diğer mü'minler için bir kin bırakma” şeklinde dua etmemizi istiyor. Bırakın açık açık yemeyi! Kur'an, Rabbimiz kalpte bile olsa kul hakkı ihlalinin yakıştıramıyor biz Müslümanlara. Bu ayeti rabbimiz bize hem bir uyarı hem de güzel bir dua örneği olarak öğretiyor.

Allah dostlarının “Gönül yıkmak, Kâbe'yi yıkmak gibidir” sözünü hatırlayalım. Bu ayet ve dua ile birlikte düşündüğümüzde, bu sözün ne kadar derin bir anlam taşıdığını daha iyi fark ediyoruz, değil mi?

Kul hakkı konusunda tövbe nasıl olur? Günahını kime karşı işlediysen, tövbeni de ona yapacaksın.

Namaz mı kılmadın, oruç mu tutmadın? Tövbeni Allah'a yapacaksın.

Hırsızlık mı yaptın, hile ile mal mı sattın, başkasının bilgisizliğinden faydalanıp fahiş fiyat mı uyguladın, rüşvet mi aldın?

Tövben, çaldığın malı sahibine geri vermektir. Hile ile sattığın malın fazladan alınan kısmını iade etmek ya da alışverişi tamamen bozmak zorundasın. Rüşveti geri verecek ve işini artık rüşvetsiz yapacaksın. Kimden ne haksız kazanç sağladıysan, onunla tek tek helalleşeceksin.

“Bana hakkını helal et” diyerek genel bir helallik istemeyecek; gururunu, enaniyetini ayaklar altına alarak, yediğın hakkı açıkça itiraf ederek helallik isteyeceksin. Nasıl, zor mu geldi! Unutma ahirette çok daha zor olacak!

Kula karşı işlenen günahın tövbesi sadece Allah'a yapılmaz. Önce kuldun af dileycek, sonra Allah'tan bağışlanma dileyeceksin.

Muhterem Müslümanlar;

Bu sorunun çözümü ne o zaman diyorsanız bize göre; İnsanları kul haklarını ihlâl etmekten alıkoyacak gerçek âmil; dinî duyarlılık, ahiret inancı, kötülüğün ve haram lokmanın hesabının ilâhî huzurda verileceğı inancını insanlarımıza yerleştirmektir. Çünkü kul hakkı ahirete imanının zayıfladığı yerde yaygınlaşıyor. En temel çözüm yavrularımızı ahirete iman şuuruyla yetiştirebilmektir.

Rabbimiz bizleri rahmetinden uzaklaştıracak yanlışlara saptaktan muhafaza eylesin. Ateşe düşürecek günahlar işlemekten korusun. Üzerimizdeki Allah haklarına riayet edebilmeyi, ardından birbirimize karşı olan haklara azami riayet ederek kul hakkından korunmayı nasib eylesin. Amin...

Feyzullah YILMAZ

Sakarya İl Vaizi